

บทคัดย่อ

การวางแผนและพัฒนากำหนดการท่องเที่ยวทางบกเชื่อมโยประเทศไทย กับประเทศกัมพูชา

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ (1) เพื่อสร้างแผนการท่องเที่ยวให้กับ 3 จังหวัดชายแดนไทย-กัมพูชา : สระแก้ว สุรินทร์ และศรีสะเกษ (2) เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยง 3 จังหวัดชายแดนไทย-กัมพูชา กับจังหวัดสยามเรียบของกัมพูชาโดยผ่านจุดผ่านแดนถาวรของทั้ง 3 จังหวัด รวมถึงศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในบริเวณจุดผ่านแดนทั้ง 3 แห่ง และ (3) เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ที่จะพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวใหม่ให้เกิดขึ้นในชุมชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับจุดผ่านแดนในจังหวัดทั้ง 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจะกระทำใน 5 ระดับ ได้แก่ (1) ในระดับประเทศทำการศึกษาแผนและนโยบายทางด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยจากแผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2548-2551 (2) ในระดับจังหวัดศึกษาประวัติศาสตร์ของทั้ง 3 จังหวัดทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศไทยจากแผนบริหารราชการแผ่นดิน นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ และนโยบายการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศกัมพูชา (3) ในระดับชุมชนท้องถิ่นศึกษาถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ชุมชนเห็นว่ามีความสำคัญสูง วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละชุมชน (4) ในระดับชายแดนศึกษาถึงสภาพทางกายภาพบริเวณจุดผ่านแดนทั้ง 3 แห่ง และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางผ่านจุดผ่านแดนทั้ง 3 (5) ในจังหวัดสยามเรียบของกัมพูชาศึกษาถึงพฤติกรรมการเดินทางเข้าออกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดสยามเรียบและความสนใจที่จะไปเยือนภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย ความรู้เกี่ยวกับช่องจอมและช่องสะง่า สรุปผลการศึกษาได้ว่า (1) รัฐบาลไทยมีนโยบายที่ชัดเจนในการที่จะส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศไทยกับประเทศที่อยู่โดยรอบประเทศไทย ในส่วนของประเทศกัมพูชา รัฐบาลไทยให้ความช่วยเหลือในการสร้างเส้นทางเชื่อมโยงช่องสะง่าจังหวัดศรีสะเกษกับเมืองอันลองเวง เป็นถนนลาดยางและซ่อมแซมถนน และสะพานจากอันลองเวงถึงสยามเรียบ (2) จังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดที่มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนในแต่ละปีมากกว่าจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ จุดผ่านแดนถาวรที่บ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าออกแต่ละนับล้านคน จังหวัดสระแก้วเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ไม่ปรากฏนโยบายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับสยามเรียบอย่างชัดเจน นักท่องเที่ยวต่างชาติที่แวะท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้วสนใจแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมมากกว่าจะสนใจในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (3) ในด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการเดินทางข้ามจุดผ่านแดนที่อรัญประเทศ อรัญประเทศ อยู่ในระดับพอใจปานกลางและเมื่อเดินทางเข้ามาฝั่งไทยแล้วส่วนใหญ่จะเดินทางกลับเข้ากรุงเทพฯ ทันที (4) จังหวัด สุรินทร์มีการจัดทำแผนแม่บทและคู่มือพัฒนากำหนดการท่องเที่ยวของจังหวัด

(4)

อย่างเป็นทางการที่ชัดเจนในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดสุรินทร์กับจังหวัด
เสียมเรียบของกัมพูชา จังหวัดสุรินทร์มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่
หลากหลาย และในแง่ของปริมาณมีมากกว่าจังหวัดสระแก้วและจังหวัดศรีสะเกษ แต่ส่วนใหญ่มีศักยภาพ
ปานกลาง แต่เอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นของสุรินทร์คือ หมู่บ้านซำ และงานแสดงช้าง
ประจำปีของจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดยังมีชื่อเสียงในเรื่องของผ้าไหมและเครื่องเงิน แต่กระนั้นสุรินทร์กลับ
มีผู้เยี่ยมชมเยือนน้อยกว่าสระแก้วและศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์มีจุดผ่านแดนถาวรที่ช่องจอมที่มี
สภาพแวดล้อมที่ดี และมีการพัฒนาที่ดีกว่าช่องจอมและยังไม่มีความสะดวกเหมือนที่บ้านคลองลึก
แต่ปัญหาในการเชื่อมโยงเส้นทางกับเสียมเรียบคือ เส้นทางในฝั่งกัมพูชายังไม่ได้รับการพัฒนา และ
ระยะทางที่ไกลจากเสียมเรียบมากกว่าช่องทางอื่น (5) จังหวัดศรีสะเกษยังไม่มีการทำแผนยุทธศาสตร์
ทางการท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ ยังไม่มีการระบุเป็นหลักฐานว่ามีนโยบายด้านการท่องเที่ยว
เชื่อมโยงกับประเทศกัมพูชา แต่ในทางปฏิบัติทางจังหวัดมีการกระชับความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับ
จังหวัดเสียมเรียบของกัมพูชามีการเยี่ยมชมกันอย่างเป็นทางการระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดของจังหวัด
ทั้ง 2 จังหวัดศรีสะเกษมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมน้อยแห่งกว่าจังหวัดสุรินทร์และมี
ศักยภาพปานกลางแต่มีจุดผ่านแดนถาวรช่องสง่าซึ่งอยู่ใกล้กับเสียมเรียบมากกว่าจุดผ่านแดนถาวรอีก 2
แห่ง แต่เป็นจุดผ่านแดนที่มีการพัฒนาน้อยที่สุดและมีนักท่องเที่ยวใช้น้อยที่สุด (6) นักท่องเที่ยวต่างชาติ
ในเสียมเรียบส่วนใหญ่เดินทางเข้าสู่เสียมเรียบทางอากาศ รongลงมาเดินทางทางบกโดยผ่านประเทศไทย
ที่บ้านคลองลึก อำเภอรัญประเทศ ส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวมีความตั้งใจที่จะไปเยือนประเทศไทยด้วย
แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยที่เป็นที่นิยมคือ สถานที่ตากอากาศชายทะเลทางภาคใต้และภาคตะวันออก
รองลงมาคือ ภาคเหนือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักจุดผ่านแดนช่องจอมจังหวัดสุรินทร์ ส่วนช่อง
สง่าที่ศรีสะเกษยังเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวต่างชาติน้อยที่สุด (7) ทั้ง 3 จังหวัดควรพัฒนาในเรื่องของ
ยานพาหนะเชื่อมโยงแหล่งชุมชนนักท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหลักของจังหวัด พร้อมทั้งพัฒนา
สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทห้องน้ำ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยว และเพื่อการ
เชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับเสียมเรียบ ควรจัดให้มีรถโดยสารระหว่างประเทศวิ่งเชื่อมโยงระหว่างจุดผ่าน
แดนทั้ง 3 แห่งกับจังหวัดเสียมเรียบ

Abstract

Tourism Planning and Developing Tourism Circuits Linking Thailand and Cambodia

This research project has 3 objectives (1) To develop tourism plans for three provinces bordering Thailand and Cambodia : Sakaeo, Surin and Sisaket (2) To develop viable tourism routes linking Sakaeo and Siem Reap, and Sisaket and Siem Reap (3) To broaden out the tourism livelihood opportunities available in Sakaeo Surin and Sisaket. Research data are collected from 5 levels, which are (1) The National Tourism Plans and Policies which are specified in the National Administration Plans of B.E. 2548-2551 (2) Records of history of Sakaeo, Surin and Sisaket, their tourism resources, their tourism plans and strategies and the policies regarding overland tourism linking Thailand and Cambodia (3) At the community level, tourism sites recommended by stakeholders in each community are examined. SWOT analysis for each site is carried out. (4) At the border level the physical environment around the border is examined. Tourist satisfaction regarding the border crossing is measured (5) In Siem Reap the following aspects of tourist behaviour is studied : Their arrival and departure patterns, their interest in visiting tourism sites in Thailand, their awareness of the border crossings at Chong Chom and Chong Sangam. The findings can be summarized as follow (1) The Thai government has a policy to encourage overland tourism across the borders adjacent to neighbouring countries. As far as overland tourism with Cambodia is concerned, a tarmac road from Chong Sangam in Sakaeo to Anlong Veng in Oddar Meanchey province is being built. The dirt road from Anlong Veng, as well as the bridges, are being graded and repaired. (2) Sakaeo province welcomed the largest number of visitors, much larger than those of Surin and Sisaket. The number of visitors in Sakaeo mounted to over 1 million in 2005 A.D. Sakaeo administration is aware of their abundance in natural resources therefore, eco-tourism is focused in their Tourism strategy. However, tourism across the border linking Sakaeo and Cambodia is not mentioned anywhere in their strategic tourism plans. The tourists who choose to spend some time touring around Sakaeo are interested in visiting Khmer ruins and places of historical interest rather than visiting national parks or the green areas. (3) As far as the border crossing is concerned the tourists' satisfaction is at the moderate level. Once they have gone through the immigration procedure, the majority of the tourists travel

(6)

directly to Bangkok.(4) Surin is the only province that has substantial plans and policies in developing tourism in their provinces. A definite strategy in linking tourism routes between Surin and Siem Reap is clearly stated. Surin is rich in both cultural and natural heritage sites. They possess a larger number of such sites than Sakaeo and Sisaket. However, many sites have moderate potentials. A unique cultural event of Surin is the elephant festival, which is held annually for two days each year in November. Another unique cultural site newly established is the elephant village at Ban Ta Klang. Surin is also famous for its silk and silver jewelry. Surprising by Surin welcome less visitors than Sisaket and Sakaeo. The border check-point at Chong Chom has a pleasant atmosphere and is less crowded. However, the road on the Cambodia side does not lend itself to overland travel to Siem Reap and the Cambodian government does not show any signs to improve the route from Chong Chom to Siem Reap. Also the distance from this checkpoint to Siem Reap is the longest of the three routes. (5) Sisaket province does not have a substantial policy in their tourism development. Developing a tourism route between Sisaket and Siem Reap is not specified anywhere in the strategic tourism plan. However, in practice the Sisaket administration has a close relationship with that of Siem Reap. They agree to pay a visit to each other twice a year. Sisaket does not have as many cultural and natural tourism sites as Surin. The distance from Chong Sangam Check point to Siem Reap is the shortest one. However, a large scale development is needed at this checkpoint because it lacks all sorts of facility. Consequently, it is the least used of the three checkpoints. (6) Regarding tourism in Siem Reap, the majority of tourists fly into Siem Reap. The second most popular mode of travel is overland travel from Aranyaprathet-Poipet to Siem Reap. The majority of tourists in Siem Reap intend to visit Thailand after leaving Cambodia. The most popular destination in Thailand are seaside resorts in the south and the east of Thailand. The second most popular choice is the northern region. More than half of the tourists in Siem Reap are not aware of the Chong Chom checkpoint in Surin. About two-thirds are not aware of Chong Sangam in Sisaket. (7) Sakaeo, Surin and Sisaket need to establish the mass transport system linking the tourist gathering spots with their major tourism sites. They also need to provide more basic facilities such as toilets, restaurants and souvenir shops at the tourism sites. Also they should consider introducing the Thai-Cambodia bus system linking Sakaeo and Siem Reap, Surin and Siem Reap and Sisaket and Siem Reap.